

Наталя Марченко
Острог

КАНАДСЬКИЙ КВАРТАЛЬНИК “ЛОГОС”: СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ВИДАННЯ

В статті розглядається діяльність українського часопису “Логос” в Канаді впродовж другої половини ХХ століття, окреслюється структура видання та аналізується тематика його публікацій.

Ключові слова: українська преса, кварталник “Логос”, публікації, українська еміграція, Українська Католицька Церква в Канаді.

In the article the activity of Ukrainian periodical Logos in the Canada in the second half of the 20th century is discussed. The author highlights the structure of magazine and analyses the subjects of its articles.

Key words: *Ukrainian press, Logos quarterly, publications, Ukrainian emigration, Ukrainian catholic Church in Canada.*

Одним із найефективніших факторів становлення та розвитку української діаспори як етнокультурного феномену була і залишається етнічна преса. Українська преса Канади відображала генезу етнічних українських громад за океаном, боротьбу різних світоглядів у власному середовищі й в канадському суспільстві загалом, зберегла на своїх сторінках унікальні повідомлення про тогочасні події і факти. Українські часописи є важливим історичним джерелом, в якому висвітлюються усі аспекти суспільно-політичного, релігійного, культурного і просвітницького життя українських громад в Канаді. Адже періодика була своєрідним індикатором, який реагував на всі суспільно важливі події того часу. Українські періодичні видання не лише інформували, а й виховували читачів, сприяли утвердженню їхньої національної самосвідомості. Вони відігравали важливу роль у становленні церковних громад і національно-культурних осередків, були важливим чинником збереження етнічної, культурної і релігійної ідентичності та відмінності групи, забезпечували продовження існування етнічної громади. Для багатьох українців, які проживали відірвано від рідної землі, преса була чи не єдиною ланкою, що з'єднувала їх з українським світом.

До питань історії української преси в Північній Америці другої половини ХХ століття зверталось чимало дослідників, переважно зарубіжних. Перш за все, слід відзначити наукову працю Михайла Боровика¹, в якій комплексно аналізується преса української іммі-

грації в Канаді. Заслуговує на увагу і книга Юрія Тернопільського “Українська преса з перспективи 150-ліття”², яка містить статистичні дані про іммігрантську пресу різних років, а також абеткові списки української періодичної преси багатьох країн, включаючи Канаду і США, короткі нариси про редакторів та авторів іммігрантських видань, матеріали до бібліографічного покажчика публікацій про українську періодику. У післявоєнний період української преси торкаються бібліографічні збірники Олександра Фединського³. У радянській Україні українська закордонна періодика до 1990-х рр. практично не досліджувалася. Із проголошенням незалежної Української держави починають виходити у світ монографії, довідники та наукові публікації про українську діаспору, в яких можна знайти інформацію і про діаспорну пресу. З’являються дослідження, які стосуються окремих періодичних видань, які друкуються у “Записках” Львівської наукової бібліотеки (ЛНБ) ім. В. Стефаника та “Збірниках праць” Науково-дослідного центру періодики ЛНБ. У 2003 році вийшла монографія Людмили Сакади⁴, присвячена часопису “Український історик”, що є офіційним друкованим органом Українського історичного товариства, яке діє на від 1965 року. Але, на жаль, все ще поза увагою дослідників залишається значний масив періодичних видань діаспори, серед яких – український кварталник “Логос”, який видавав католицький орден отців редемптористів* в Канаді.

У даній статті ми маємо на меті розглянути структуру та зміст часопису “Логос” впродовж другої половини ХХ століття, дослідив-

---

* Редемптористами називають членів чернечого чину Найсвятішого Ізбавителя (ЧНІ). Сам термін “редемпторист” походить від латинського “redemptorist”, що означає Спаситель. Засновано орден у 1732 році в Неаполі учителем церкви св. Альфонсом Лігорі. Через 16 років редемптористи отримали визнання Апостольської Столиці: у 1749 році Папа Бенедикт XIV офіційно затвердив місійну спільноту Чин Найсвятішого Ізбавителя. Оскільки ЧНІ був тісно пов’язаний з єзуїтами і зобов’язував своїх членів вести активну пропаганду католицизму, то свою місіонерську діяльність редемптористи розгорнули спочатку на території низки країн Європи та Північної Америки, а згодом по всьому світу. На даний час є чотири обряди ЧНІ: латинський, візантійський (або східний), коптійський і сирійсько-малабарський. В Канаді перший дім редемптористів східного обряду богослужіння засновано в 1913 в Йорктоні заходами бельгійського священика Ахілла Деляре. Згодом центри діяльності редемптористів з’являються в Айтуні, Робліні, Торонто, Медовейлі, Вінніпезі. В США існують доми редемптористів у Ньюарку та Вашингтоні.

ши історію видання та проаналізувавши тематику його публікацій.

Квартальник “Логос” з’явився в 1950 році в м. Ватерфорд (неподалік Торонто), а з 1956 року виходить в канадському м. Йорктон, провінції Саскачеван. Видавала його Колегія Професорів Духовної Семінарії ордену отців редemptористів. Квартальник був розрахований на освічену та досить вимогливу аудиторію богословів та науковців. Про спрямування та завдання часопису сказано в статті “Від Редакції”, яка була розміщена в його першому номері: “Перед нашими читачами перше число богословського квартальника “Логос”. Це періодик призначений для українського католицького духовенства в Канаді, Америці й інших краях. Його завдання інформувати своїх читачів про актуальні питання з ділянки богословських наук та душпастирського життя. Різні отже сучасні проблеми з Догматики Моральної, Святого Письма, Історії Церкви, Літургії, Патрології, Аскези, Містики, Філософії, Християнської Археології, Католицької Акції і дотичних ділянок знайдуть на його сторінках своє місце й те висвітлення, що дають його нині компетентні дисципліни. Бажання його ініціаторів є допомогти, по змозі своїх сил, нашим Отцям духовним вдержати все живим, а то й побільшити, їхнє зацікавлення богословськими науками, щоб могли в цей спосіб все досконаліше реалізувати той ідеал, що його начеркнув Христос своїм апостолам, коли сказав: “Ви є світло світу”⁵.

Засновником і першим редактором журналу був перший митрополит Української Католицької Церкви в Канаді Максим Германюк. Пізніше квартальник редагували Володимир Маланчук, Михайло Гринчишин та Степан Шавель. Про високий науковий рівень часопису свідчить його авторський склад. Квартальник постійно друкував праці таких відомих науковців, літературознавців, журналістів та громадських діячів, як Микола Андрусак, Євген Вертипорох, Володимир Дорошенко, Олександр Домбровський, Григорій Лужницький, Ісидор Нагаєвський, Іринея Назарко, Олександр Оглоблин, Микола Чубатий та ін.

Загалом редакція передбачила структуру, якої намагалась дотримуватись впродовж всього періоду виходу часопису. Постійними були три рубрики видання: “Вибрані питання”, “Хроніка” та “Рецензії”. Перша з них вміщувала різного роду звернення, промови та енцикліки глави католицької церкви, а також публікації з проблем моралі та релігійної етики. Крім того в рубриці друкувались критичні зауваження авторів часопису на релігійні видання. В 1960 р. в ній з’явилися матеріали, присвячені історії української еміграції

в Канаді. Рубрика “Хроніка” подавала інформацію про найважливіші події в житті української діаспори Америки та Західної Європи, та про діяльність греко-католицької церкви. В третій рубриці публікувались рецензії на тогочасні релігійні та наукові видання. На останніх сторінках кварталник вміщував інформацію про книги, які можна було замовити в адміністрації видавництва “Голос Спасителя”. Кожний номер журналу доповнювався “Гомілетичним додатком”, в якому друкувались молитви, проповіді, літургія, уривки з Євангеліїв і т.п.

Оскільки “Логос” був богословським виданням, чільне місце на його сторінках займали матеріали теологічного характеру. Читачі часопису отримували широку різнобічну інформацію з питань світоглядних підвалин католицизму, його догматики, обрядовості, канонів. Починаючи з першого номеру журналу, впродовж десяти років виходу, “Логос” друкує працю архієпископа Й. Сліпого “Догматика Вселенської церкви”⁶, в якій подано основні католицькі догми. Зasadничі елементи та підвалини українського католицького світогляду та віри розглядає історик та культуролог Г. Лужницький в статті “Історичні основи українського католицизму”⁷. Okремо слід відзначити низку публікацій отця М. Щудла⁸, в яких він доводить необхідність збереження українського обряду богослужіння. Наскрізною в його статтях є ідея дотримання власних традицій та обрядів як основних складових етносу, що є запорукою збереження українського народу та його культури.

На сторінках кварталника друкувалося чимало матеріалів з історії. Зокрема, знаходимо низку публікацій, присвячених давній історії України та історії доби Київської Русі, авторами яких є такі відомі історики, як І. Нагаєвський⁹, М. Андрусак¹⁰, І. Назарко¹¹. Левова частка історичних розвідок належить публікаціям з історії релігії та християнської церкви різних періодів її існування. Квартальник “Логос” опублікував ряд статей О. Купранця, присвячених діяльності православної церкви на теренах Польщі в першій половині ХХ століття¹². В статті О. Домбровського проведено порівняння світоглядних ідей релігійних монотеїстичних систем – мозаїзму та павлінізму¹³. Впродовж більше року “Логос” друкував працю О. Галецькі¹⁴, в якій автор висвітлює події часів Берестейської унії. Дослідженню діяльності Львівського, Галицького та Кам’янець-Подільського православного (а згодом уніатського) єпископства у Львові присвячена стаття М. Андрусяка¹⁵. Автори часопису звертали також увагу і на події з історії релігійного життя на теренах Канади¹⁶.

Не раз знаходили відгук на сторінках часопису проблеми, які турбували католицькі правлячі кола, зокрема такі, як об'єднання Східної та Західної християнських церков, стан церкви в сучасному світі та т. д.

На шпальтах “Логосу” чимало місця було відведено матеріалам культурологічного, літературознавчого та мистецького характеру. Наукові статті даної тематики не лише знайомили аудиторію з досвідом минулого України, а й ще раз підкреслювали думку про те, що саме релігія і художня творчість у тісному взаємозв'язку можуть служити морально-духовному відродженню нації та її консолідації. Журнал не оминув увагою і філософську проблематику. Це цілком зрозуміло, якщо брати до уваги той факт, що духовництво пильно стежило за всіма подіями в суспільно-громадському житті. Проте філософські публікації мали чітку смислову парадигму: філософсько-теоретичне осмислення проблем на сторінках квартальника відбувалося лише з християнських позицій.

Редакція “Логосу” знайомила своїх читачів з усіма найважливішими подіями суспільного та релігійного життя української діаспори. Переважна більшість публікацій, присвячених даній тематиці, розміщувалась на сторінках рубрики “Хроніка”. Сюди відносяться статті, які описували епохальні події в історії української греко-католицької церкви в Канаді та США. Публікації цієї тематики повідомляли про саму подію (створення нового екзархату, єпархії чи митрополії, призначення митрополита, єпископа тощо), подавали історичні дані про ту чи іншу церковно-адміністративну одиницю, інформували про її становище на той час та описували урочистості з нагоди даної події. Окрему групу складають матеріали, які містили інформацію про історію, діяльність та становище різних гілок християнської церкви та чернечих орденів католицької церкви в Північній Америці. Зокрема, знаходимо статті присвячені православній¹⁷ та католицькій¹⁸ церквам, ордену сестер служебниць¹⁹, ордену отців редemptористів²⁰, ордену сестер вєдєдєктїнок²¹.

Низка публікацій в “Хроніці” повідомляє про проведення конгресів екзархатів, уніоністичних конгресів, конгресів монарших чинів, а також про такі непересічні для закордонних українців події, як конгреси українців Канади та світовий конгрес вільних українців. Розповідаючи про них, рубрика подає детальну інформацію про заходи, які відбувались під час конгресів, про учасників та їх доповіді, про прийняті резолюції. Конгреси такого типу мали на меті об'єднати українців, що проживали поза межами рідного краю, сприяли збе-

реженню етнічної та культурної ідентичності української нації. Для забезпечення розвитку української культури Четвертий Конгрес Українців Канади доручив президії комітету українців Канади організувати, затверджену Третім Конгресом, Культурну Раду, “яка мала б своїм завданням у найближчі три роки зібрати й об’єднати всі наукові установи, культурно-творчі особи, щоб бути духовним резервуаром культурно-творчої та організаційної ініціативи й конкретної праці. Для розгорнення цієї праці створити при Комітеті Українців Канади Культурний Фонд, як матеріальну базу із 25 % усіх грошових сум, що поступають до Українського Громадського Фонду. Четвертий Конгрес Українців Канади доручає Культурній Раді поробити заходи в справі організації центральної українсько-канадської бібліотеки, музею, архіву. Розробити картотеку всіх бібліотек у Канаді як складових організацій Комітету Українців Канади, так і приватних. Заохочувати до поширення і заснування бібліотек на місцях...”²²

Редакція “Логосу” активно вболівала за функціонування та розвиток української католицької преси. На сторінках часопису регулярно з’являються повідомлення про загальні збори Асоціації Української Католицької Преси, серед членів управи якої було чимало авторів “Логосу”. Крім того в 1957 році журнал друкує заклик організаторів виставки української католицької преси, яка відбувалась з нагоди світового конгресу католицької преси в Відні, до видавництва українських християнських органів на еміграції надіслати в якості експонатів зразки своїх видань, а також стислу інформацію про них за поданим зразком. В зверненні зазначено, що “зібрані матеріали матимуть значення не тільки для плянованої виставки, але також будуть використані при редагуванні ЕУ2 [Енциклопедії українознавства]”²³.

Хвилювало авторів часопису і питання освіти українців Канади. Оскільки, “Логос” був богословським виданням, то, природно, що в ньому постійно друкувалися матеріали, в яких йшлося про духовні освітні заклади. В рубриці “Хроніка” знаходимо публікації, присвячені навчанню в Колегії св. Володимира в Робліні (провінція Манітоба), Академії в Анкастер (провінція Онтаріо), Малій семінарії в Кастель Гандольфо (неподалік Риму), Духовній семінарії у Вашингтоні, Григоріянському університету в Римі, а також відкриттю українських студій у Гарвардському університеті та ін.

Оскільки “Логос” орієнтувався на високоосвічене коло читачів, він не міг оминати події, які відбувалися в науковій сфері. В квар-

тальнику друкувалися повідомлення про наукові конференції канадського відділу Наукового товариства ім. Шевченка з зазначенням кількості учасників та тем найважливіших доповідей. Також у виданні можна знайти інформацію про дискусії на міжнародних конгресах істориків, на міжнародних філософських конгресах, про проблеми, які порушувались на студудійних днях Академічного товариства “Обнова”. В матеріалах, присвячених відкриттю Українського наукового інституту ім. В. Липинського (УНІЛ) в Торонто та його першій організаційній конференції, подано завдання, які повинні виконувати установи такого типу. “УНІЛ в Торонто вважається зеном Католицької Акції з наміром Апостольства світських людей серед і для громадян українського походження в Новому Світі і для того стремітиме передусім виробляти в нашій інтелектуальній еліті нового типа, українця західньої геміосфери: а) героїчного католика – ясного заступника своєї св. віри і отвертого оборонця українського обряду – це задля своєї душі і запевнення будучности своїх нащадків, б) усвідомленого громадянина в християнсько-суспільних справах – ентузіяста діяча – це для суспільности серед якої працює, та в) патріота-державника у відношенні до нашої старої батьківщини-України”²⁴. Як бачимо, в даній постанові робиться наголос на необхідності збереження канадійськими українцями етнічної та релігійної ідентичності, що повністю співпадає з засадничими ідеями, які провадила редакція “Логосу”.

Часопис докладно інформував про зустріч українських та німецьких психологів, організовану Психологічним інститутом Українського вільного університету, яка відбулася в Мюнхені в березні 1953 року. На зустрічі розглядалось, актуальне і нині, питання протистояння Сходу і Заходу, зокрема його психологічний аспект. В публікації, присвяченій цій зустрічі, сказано, що “важливо вже тепер зайнятися питаннями, які саме психічні питоменності Заходу і Сходу, що саме лучить народи й що їх розділяє, які народи можна причислити до Заходу, а які до Сходу, де біжить границя між Заходом і Сходом, тощо. Це все в майбутньому дозволить скріпити фронт народів психічно однорідних чи споріднених і розхитувати відпорність бльоку народів, насильно приневолених стояти спільно в одному ряді”²⁵. Не міг кварталник оминати таку вагому подію науково-релігійного життя, як відновлення Українського Богословського Наукового Товариства (УБНТ) в Римі. Слід зазначити, що керівником канадської секції товариства став редактор “Логосу” Володимир Маланчук²⁶.

Події культурно-мистецького плану теж знайшли своє відображення в рубриці „Хроніка” кварталника „Логос”. Повідомляючи про зустріч українських митців в Торонто в липні 1954 року, часопис подає інформацію про виставку українського мистецтва, концерт, публічну сесію науковців та видання „Книги Мистців і Діячів Української Культури”²⁷.

Впродовж другої половини ХХ століття „Логос” постійно публікував інформацію про різні католицькі організації та об’єднання, з’їзди та конгреси, які ними проводилися. Серед матеріалів „Логосу” можна знайти, присвячені діяльності Братства українських католиків (БУК), Ліги українських католицьких жінок (ЛУКЖ), Українського католицького юнацтва (УКЮ), Союзу українських університетських студентів Канади, Федерації товариств українських студентів католиків „Обнова”, Українського католицького комітету для скитальців та ін.

Видання „Логос” було багатим на публікації біографічного характеру, які можуть бути використані у дослідженні життя та діяльності тієї чи іншої особистості. Зокрема, в другій половині ХХ століття часопис друкував матеріали про діяльність Т. Амараля, С. Барана, К. Богачевського, Ю. Буцманюка, І. Бучка, І. Велигорського, П. Вергуна, М. Германюка, А. Глинки, П. Гойдича, П. Голинського, М. Гриника, В. Гаргіль, Ф. Годро, Й. Де Вохта, І. Зятика, А. Каткова, О. Кисілевську, П. Корнилка, К. Королівського, В. Кубійовича, В. Кушніра, А. Лівицького, О. Малиновського, Й. Маркевича, П. Мирея, О. Моха, А. Нокса, Н. Полонську-Василенко, М. Скоропадську-де Монтрезор, Р. Смаль-Стоцького, К. Шептицького, В. Щербаківського та ін.

Особливо багато матеріалів в „Логосі” присвячено постаті митрополита Андрія Шептицького. З нагоди дев’яносторіччя від дня народження А. Шептицького „Логос” друкує окремий номер, що містить цілу низку статей, які торкаються різних сторін діяльності цієї непересічної особистості. Крім матеріалів згаданого випуску відзначимо статтю Б. Казимири, в якій вміщено документи архіву української католицької митрополії у Вінніпегу, зокрема сторінки з щоденника архієпископа Василя Ладики та його лист спомин про відвідини митрополитом Монтреалю (провінція Квебек) в жовтні 1910 року, в яких знайшла своє відображення оцінка А. Шептицьким тогочасної релігійної свідомості українців Канади²⁸.

Отже, як показує здійснений аналіз, видання „Логос” досягло високого наукового рівня, про що свідчить як редакційно-авторський

склад часопису, так і характер статей, що в ньому друкувалися. Часопис вмщував ґрунтовні, аналітичні матеріали як релігійно-теоретичного, так і історично-наукового змісту з посиланнями на джерела інформації, аналізом та цитуванням праць релігійних діячів та науковців. Видання не оминуло жодної вагомої події в релігійному, суспільно-культурному та науковому житті українських католицьких громад Канади та США. Оцінюючи в цілому інформативне значення кварталника, слід відзначити, що видрукувані на його сторінках статті безсумнівно представляють інтерес для дослідників, несучи в собі вагомий пізнавальний потенціал у дослідженні питань з історії суспільно-громадського та наукового життя української діаспори.

Джерела та література:

¹ Боровик М. Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді / М. Боровик. – Мюнхен, 1977. – 344 с.

² Тернопільський Ю. Українська преса з перспективи 150-ліття / Ю. Тернопільський. – Джерсі-Сіті: В-во М.П. Коця, 1974. – 176 с.

³ Фединський О. Бібліографічний показник української преси поза межами України: Р. 3/4 за 1968 – 1969 / Ю. Фединський. – Клівленд, Огайо, 1970; Р. 7/9 за 1972 – 1974. – Клівленд, Огайо, 1975.

⁴ Сакада Л. «Український історик»: генеза, тематика, постаті / Л. Сакада. – Нью-Йорк; Київ: Видавництво імені Олени Теліги, 2003. – 328 с.

⁵ Логос. – 1950. – Кн. 1. – С. 3.

⁶ Сліпий Й. Догматика Вселенської Церкви / Й. Сліпий // Логос. – 1950. – Кн. 1-4. – С. 5-12, 81-87, 161-168, 249-256; Його ж. Догматика Вселенської Церкви // Логос. – 1951. – Кн. 1-4. – С. 14-21, 88-95, 168-175, 241-247; Його ж. Догматика Вселенської Церкви // Логос. – 1953. – Кн. 1-4. – С. 4-14, 84-91, 164-168, 247-255; Його ж. Догматика Вселенської Церкви // Логос. – 1954. – Кн. 1-4. – С. 5-11, 84-93, 164-16, 249-256; Його ж. Догматика Вселенської Церкви // Логос. – 1955. – Кн. 3, 4. – С. 177-187, 257-264; Його ж. Догматика Вселенської Церкви // Логос. – 1956. – Кн. 1-4. – С. 4-6, 84-92, 162-168, 244-250; Його ж. Догматика Вселенської Церкви // Логос. – 1957. – Кн. 2-4. – С. 81-88, 161-169, 241-245; Його ж. Догматика Вселенської Церкви // Логос. – 1950. – Кн. 1, 2. – С. 5-9, 88-91.

⁷ Лужницький Г. Історичні основи українського католицизму / Г. Лужницький // Логос. – 1954. – Кн. 3. – С. 196-202.

⁸ Щудло М. Значення «Обряду» в канонічному праві / М. Щудло // Логос. – 1953. – Кн. 1-4. – С. 29-37, 106-110, 183-186, 262-269; Його ж. Значення «Обряду» в канонічному праві // Логос. – 1954. – Кн. 2, 3. – С. 94-104, 176-181; Його ж. До якого обряду мають повертати нез'єднані // Логос. – 1954. – Кн. 4. – С. 277-279; Його ж. Значення «Обряду» в

канонічним праві // Логос. – 1956. – Кн. 1. – С. 23-28; Його ж. Неслушні закиди проти східних обрядів // Логос. – 1956. – Кн. 2. – С. 120-126; Його ж. Загроза винародовлення в ЗДА і Канаді // Логос. – 1956. – Кн. 3. – С. 211-215; Його ж. Як зберігати і посилювати рідну традицію // Логос. – 1956. – Кн. 4. – С. 289-292; Його ж. Як зберігати і посилювати рідну традицію // Логос. – 1957. – Кн. 1, 2. – С. 42-47, 114-119.

⁹ Нагаєвський І. Київський Князь Дмитро-Ізяслав і Петрів Престол в Римі / І. Нагаєвський // Логос. – 1956. – Кн. 2-4. – С. 99-110, 177-180, 255-264; Його ж. Заходи Ізяслава в Генрікка IV і Папи Григора VII та відповідь на них // Логос. – 1957. – Кн. 1-4. – С. 18-25, 96-102, 200-203, 246-254; Його ж. Передісторичні часи в Україні // Логос. – 1959. – Кн. 1-4. – С. 14-29, 102-118, 206-212, 256-263; Його ж. Стародавня Україна в світлі історичних пам'яток // Логос. – 1960. – Кн. 1-4. – С. 44-51, 116-124, 194-197, 287-291.

¹⁰ Андрусяк М. Вибрані проблеми з історії княжої України / М. Андрусяк // Логос. – 1950. – Кн. 4. – С. 291-294; Його ж. До етимології назви «Україна» д-ра Ярослава Рудницького // Логос. – 1951. – Кн. 4. – С. 225-226; Його ж. Княжі знаки на Україні // Логос. – 1951. – Кн. 4. – С. 226-227; Його ж. Походження слова «Русь» // Логос. – 1953. – Кн. 1. – С. 59-60.

¹¹ Назарко І. Первочини Християнства на Русі-Україні / І. Назарко // Логос. – 1954. – Кн. 1. – С. 16-24; Його ж. Християнство на Русі до Володимира // Логос. – Кн. 2, 3. – С. 99-110, 169-176.

¹² Купранець О. Перші роки Православної Церкви в новій Польщі / О. Купранець // Логос. – 1953. – Кн. 1-4. – С. 38-46, 116-123, 192-202, 270-279; Його ж. Унійна праця Польщі посеред православних // Логос. – 1954. – Кн. 2-4. – С. 111-118, 187-195, 266-276; Його ж. Унійна праця Польщі посеред православних // Логос. – 1955. – Кн. 1. – С. 17-26; Його ж. Насильне навертання православного населення на римо-католицизм // Логос. – 1955. – Кн. 3, 4. – С. 196-207, 277-283; Його ж. Ревіндикація і нищення православних церков й церковного майна // Логос. – Кн. 1, 3. – С. 29-39, 187-194; Його ж. Національне питання в Православній Церкві // Логос. – 1957. – Кн. 2. – С. 103-107.

¹³ Домбровський О. Від мозаїзму до павлінізму / О. Домбровський // Логос. – 1960. – Кн. 2, 3. – С. 88-92, 167-172.

¹⁴ Галецькі О. Унія Берестейська в світлі сучасних грецьких документів / О. Галецькі // Логос. – 1960. – Кн. 1-4. – С. 15-25, 93-101, 173-182, 265-268.

¹⁵ Андрусяк М. Львівське, Галицьке й Кам'янець-Подільське православне (в 1539 – 1700 рр.) та уніатське (в 1700 – 1808 рр.) єпископство у Львові / М. Андрусяк // Логос. – 1959. – Кн. 3, 4. – С. 201-205, 256-263; Його ж. Львівське, Галицьке й Кам'янець-Подільське православне

(в 1539 – 1700 рр.) та уніатське (в 1700 – 1808 рр.) єпископство у Львові // Логос. – 1960. – Кн. 1. – С. 30 – 36.

¹⁶ Хом'як Р. Українська Греко-Православна Церква в Канаді // Логос. – 1950. – Кн. 3. – С. 146 – 149; Іжик С. Братство Українців Католиків Канади // Логос. – 1953. – Кн.3. – С. 208 – 211.

¹⁷ Українська Православна Церква в ЗДА // Логос. – 1952. – Кн. 3. – С. 142 – 143.

¹⁸ Церква Українців Католиків у 60-річчя поселення українського народу в Канаді // Логос. – 1951. – Кн. 4. – С. 296 – 298.

¹⁹ 50-річчя Сестер Службениць в Канаді // Логос. – 1952. – Кн. 3. – С. 140 – 141.

²⁰ Йорктон – осередок українського життя в Саскачевані // Логос. – 1953. – Кн. 2. – С. 137 – 142.

²¹ Сестри Венедиктинтки Східнього Обряду // Логос. – 1954. – Кн. 4 – С. 144.

²² IV Конгрес Українців Канади // Логос. – 1953. – Кн. 3. – С. 222 – 223.

²³ Об'єднання Української Католицької Преси Український Християнський Рух // Логос. – 1957. – Кн. 2. – С. 150 – 151.

²⁴ Відкриття і посвячення Українського Наукового Інституту ім. В. Липинського в Торонто // Логос. – 1953. – Кн. 4. – С. 300 – 301.

²⁵ Зустріч українських і німецьких психологів // Логос. – 1953. – Кн. 3. – С. 226 – 227.

²⁶ Відновлено Українське Богословське Наукового Товариство // Логос. – 1960. – Кн. 3. – С.231 – 232.

²⁷ Зустріч Українських Мистців у Торонто // Логос. – 1953. – Кн. 3 – С. 226.

²⁸ Казимира Б. Становище канадських українців в оцінці митрополита Андрія Шептицького // Логос. – 1960. – Кн. 3. – С. 216 – 221.